

– שיעור –
ר"ח

**מדור
אמונה
ובטחון**

מתוך קונטרס 'הבינוני' המלא

הבינוני

ואחיה

חיים של אמונה ובטחון

שיעורי הרב **שמעון שפיצער שליט"א** | פרשת **וישב** תשפ"ד

שליטת האדם על הקורות בעולם לטוב ולמוטב

זהו היסוד. חוסר היכולת להביא תוצאות גורם לאדם לזכור כמה הוא תלוי בהקב"ה וכמה הוא צריך להתפלל. ואף ברוחניות, למשל, כשהאדם מתיישב ללמוד, הוא יודע שאין לו שליטה בהצלחתו, הוא יודע שהדברים מוטלים בספק האם יבין את הסוגיא והאם יצליח ללמוד עד הסוף הסדר, כי אפשר שיזדמן לו אונס שלא עלה בדעתו, והאם יזכור את תלמודו. הוא זוכר שהתוצאות אינן נתונות בידו, אלא ביד ה'. וזהו שאמרו חז"ל (נדה ע"ב) מה יעשה אדם ויחכם? המהלך הוא בוודאי יישב בישיבה, אבל הרבה עשו כן ולא עלתה בידם, כי אינך יכול להביא תוצאות. אתה יכול לעשות מה שצריך. לישב בישיבה הוא הדבר הנכון לעשות. אבל כדי שתבוא התוצאה ותחכם, אתה צריך להתפלל, כי אין לך שום שליטה בדבר.

מה פשעי ומה חטאתי?

ולמדנו בשיעור הקודם שלא רק בעניני ממון ולא רק בענינים רוחניים זה פועל כך, אלא גם בעבירות. האדם בוחר ברע - הוא רוצה לספר לשון הרע או לעשות דבר שאינו ראוי - ואין הדבר מוכרח שיצליח להוציא את זממו לפועל או לא. ואם אין הקב"ה רוצה, לא יצליח. והבאנו כדוגמא את בלעם הרשע שביקש לקלל את ישראל, וכיון שהקב"ה התנגד לכך, לא הועילה לו בחירתו, וכן המן שביקש לתלות את מרדכי וגמולו שב לו בראשו, וכן כל אחד יכול להעיד על עצמו שפעמים שבחר ברע ולא הצליח להוציא את מחשבתו לפועל. זהו היסוד שאנו אמורים לחיות אתו.

התוצאות לאלוקים הן

ידוע שאחד מהיסודות הנחוצים ביותר הבונים את האדם להיות מאמין ובוטח הוא זה שהוא זוכר שאין לו את השליטה להביא תוצאות בעולם הזה. הוא יכול להשתדל, אבל האם השתדלותו תצליח להביא את התוצאה הרצויה לו, זהו דבר השייך להקב"ה. וכך רוצה הקב"ה שהאדם ישתדל ויתפלל ויזכור שהתוצאה תלויה אך ורק בידו יתברך. האדם יכול לחרוש ולזרוע ולהשקיע און והון, ובסוף - התבואה תהיה שדופה. כך הוא סדר הבריאה. וכן הוא הדבר בענין כל עצה שהאדם עושה בנסיון להביא איזה דבר לידי גמר, בין בעניני כסף, בין בשאר ענינים. כך העולם פועל. משננים זאת ללא הרף, וחשוב מאוד שהאדם יזכור זאת בכל עת, ואפילו מצד חכמת חיים כדי שלא יישבר ברוחו כשאין התוצאה כפי שרצה, כי יזכור שכך העולם פועל.

אפשר לדמות זאת למי שהחליט לדוגמא שהוא מתחיל לעסוק בשדכנות, שצריך לחזקו בכל עת. שידוך אחד נפל? עוד שידוך נפל? ככה זה. תמשיך הלאה. עוד תראה שתהיה לך סייעתא דשמיא. אל תעצור. כך אומרים תמיד לאדם אפילו מצד חכמת חיים: ניסית להיות מלמד ולא כל-כך הצליח? בסדר. ככה זה הולך. בתחילה נכשלים קצת, אבל הקב"ה עוזר. זכור שאין בידך להביא את התוצאה הרצויה לך ותבין שהעיקוב בתוצאה אינו סיבה לעצור מעשיית הדבר הנכון. וכן זה נותן לאדם חיזוק להתפלל, כי כך הוא מבין כמה הוא תלוי בהקב"ה, כי גם אם ישקיע את כל חכמתו ויגיעתו, עדיין אינו מוכרח שמעשיו יעשו פרי.

הבהרה: היות שקריאת מאמר זה דורש יישוב הדעת ורוחב לב, אי לכך אין כמעט שום תועלת לקראו למקוטעין במהלך התפילה וכדו', וד"ל.

גליון זה נתרם ע"י ידידינו

ראובן זעליג בן שפרינצה אסנה חיה - חוה גיטל בת אסתר פרל לזכותם ולהצלחתם

ולרגל השמחה השרויה במעונם בהיכנס בנם היקר **אשר יעקב בן חוה גיטל** לעול תורה ומצוות למזל טוב ובשטעט"מ יה"ר שיזכו לרוות ממנו רוב נחת דקדושה מתוך רוב שמחה ומתוך עושר וכבוד ויגדל ויפירח לאילנא רברבא ויצליח בתורה ובראית שמים ויזכו לכל הברכות האמורות בתורה, לשפע ברכה והצלחה, ולרוב נחת מכל יוצ"ח ללמוד וללמד לשמור ולעשות ולקיים את הנלמד בשיעורים מתוך מנוחת הנפש והרחבת הדעת

גרמת בידיים למקרה זה? זהו דבר אחד שצריך לברר ויעזור ה' שנגיע לבהירות.

איך פוסחים על שני הסעיפים?

ועוד יש לשאול בדומה לשאלה הראשונה: בסוף השיעור בשבוע שעבר הסברנו שכאשר רואה אדם שבאו עליו יסורים ויש לו שני מהלכים לחשוב. המהלך האחד הוא: תשמע, איננו מבינים חשבונות שמים, זה נגזר מן השמים, זה לטובה. וכך יתחזק וימשיך את לבו. המהלך השני הוא: לא! אם רואה אדם שבאים עליו יסורים יפשפש במעשיו. אין הדבר תלוי אלא בי. לך תחזור בתשובה, התבונן במעשיך, אולי יש כאן מדה כנגד מדה. וכאן יש לכאורה קושי בכל אחד מהמהלכים שיבחר לו האדם, כי אם ילך רק עם המהלך של "מברכים על הרעה כשם שמברכים על הטובה, והכל נגזר מן השמים, והכל לטובה הגם שאין רואים איך", לא יתקן את מעשיו, ואם כן ימשיך להתייטר, ואפשר שיבואו לו עוד צרות, ואם ילך עם המהלך אחר של יפשפש במעשיו, המציאות הרי מוכיחה שכאשר האדם נוטל על עצמו אחריות על האסון שארע לומר שהילד מת בגלל חטאו וכדומה, זה גורם לו לשקוע בעצבות ואינו מסייע לו לתקן את מעשיו, ובנוסף לזה הוא מתרחק מהקב"ה מפני שהוא מרגיש שלא מגיע לו עונש כל כך גדול. הוא כועס בלבו רח"ל על הקב"ה והפירוד הזה גרוע בהרבה. זה מה שקורה על פי רוב. צורה מאוד לא בריאה של האשמה עצמית. ואפשר להרגיש שיש בכך שקר. כשהוא רואה שזה נגזר מן השמים ושהוא דבר עליון, הלב יותר מקבל את זה. לא רק מפני שהוא מפסיק להאשים את עצמו, אלא מפני שהוא מרגיש שמה שקרה הוא מה שהקב"ה רצה.

ובכן, השאלה היא איך אפשר להחזיק בשני המהלכים גם יחד. ואי אפשר לומר שעושים חצי חצי, כלומר, קצת להודות וקצת להאשים את עצמו, ראשית, כי כשהתורה אומרת שצריך לדעת שזה לטובה, היא אומרת דבר שהוא מאה אחוז אמת, כך שמדובר בשתי פעמים מאה, לא בחמישים חמישים. לא כמי שאינו זוכר אם בירך על אכילתו ומברך בלחש ובמרצה כדי שאם לא בירך - ייחשב לו כאילו בירך, ואם בירך - לא ייחשב ברכה זו כברכה לבטלה. **האדם צריך שתהיה לו בהירות כדי שיוכל לדעת מה עבודתו ולבו יוכל לקבלה.**

ובעצם מדובר כעין השאלה הראשונה. הרי אומר: השאלה השניה היא מה הקב"ה רוצה מהאדם שיחשוב כשיש לו יסורים, האם הוא רוצה שיחשוב שאין הדבר תלוי אלא בו ויפשפש במעשיו, או שמא הוא רוצה שיזכור שמדובר בדבר עליון שנגזר מן השמים. אך באמת שאלה זו תלויה בראשונה, כי אותה שאלה היא אך בצורה אחרת. האדם יש לו שליטה בעולם או אין לו? דברים קורים בגלל האדם או לא? מה נשאר? ומאוד יסודי הוא. זה חודר להרבה מאוד סוגיית ולא רק בסוגיית היסורים.

מי עלה שמים וירד

ובכן, הבה ונלמד הפעם מהלך שיש בו כדי להשיב על השאלות, נתחיל עם משל בן זמנינו, ואז נגיע אל הנמשל כפי

אולם השאלה היא כי מצד שני אנו מדברים לאחרונה הרבה על המעשה של רבי אלעזר בן דורדיא בסגנון כזה שמשמעותו הפוכה, **שעל האדם לדעת שאין הדבר תלוי אלא בו.** אתה היחיד שיכול לסדר את הבעיות הקיימות ואתה היחיד שאשם במצב. שם אצל רבי אלעזר בן דורדיא מדובר בעבירה שעבר עליה כל הימים. בתחילה הוא ניסה להטיל את האחריות על אחרים, עד שהבין שאין הדבר תלוי אלא בו ואז הניח את ראשו בין ברכיו ובכה וחזר בתשובה גמורה ויצא בת קול מן השמים שהוא מזומן לחיי העוה"ב. ולכאורה המשמעות שם הפוכה מהיסוד הפשוט של אמונה ובטחון שאנו מדברים עליו. אם אין הדבר תלוי אלא בי, אם אני היחיד שצריך לתקן, נמצא שאני יכול לתקן, מדוע תאמר שאיני שולט בתוצאות? יותר מזה, אומרים לו לאדם: דע לך שהחסרונות באו בשבילך. איך באו בשבילי. אתה יכול לומר שהיתה לי שייכות, אתה יכול לומר שבחרתי ברע, אבל את התוצאות הרי הקב"ה מביא.

כי תצא אש ומצאה קוצים

והנה בשיעור הקודם ביארנו שהגם שהתוצאה נגזרה מראש, עם כל זה **האדם מחויב לחזור בתשובה על בחירתו ברע.** אך היו ששאלו ממה שכתוב בספרים שחלק גדול מהחזרה בתשובה היא על זה שהביא בעשר אצבעותיו חורבן והפסד בעולם. הרי שסגנון הדיבור הוא: כן, כן. את התוצאות האלה אתה הבאת. אתה גרמת להן. וכך הם דברי ה'אור החיים' הק' על הפסוק (משפטים כב, ה) **כי תצא אש ומצא קוצים:** בדרך רמז תרמוז התורה את אשר יסובבו הרשעים ברשעם כדי שיתעורר האדם מתרדמת שינת שכלו בהביטו הפלגת הרעות אשר יביאו לעולם, כי לא לבדם יריעו, אלא יסובבו רע לכל העולם, והוא אומרו כי תצא אש כו'. ואמר ומצאה קוצים הם הרשעים שאינם אלא קוצים מכאיבים כו'. והודיע הכתוב עוד כי אחר שניתן רשות לאש הדינים להבעיר, לא לקוצים לבד הם מבעירים, אלא ונאכל גדיש, כאן רמז אל תינוקות של בית רבן שעדיין אין להם קומה אלא גדושים שבולת עם חברתה, כי בעוונות הם הנתפסים בצרת עולם. גם אמרו ז"ל (שה"ש רבה בפסוק משכני) **בפסוק** (תהלים ת, ג) מפי עוללים ויונקים יסדת עוז כי היו ערבים בשעת קבלת התורה, וכשירשיעו בני אדם הנה הרשות נתונה לאש לבער בהם. ואומרו או הקמה, כאן מודיע כי לפעמים חרב עד צואר הגיעה מופתי הדור יסודי עולם נלקחים בעונם כדי להציל על כללות הדור, עיי"ש עוד.

הנה מסגנון זה אנו רואים שמסתכלים על כך באופן זה. 'אתה' מביא את התוצאות, ולכן עליך להתחרט על מעשיך. עליך לדעת שעשית דבר נורא, ובגלל זה אירעו כל הדברים הנוראים האלה. וכן אנו רואים להיפך שמחזקים את האדם שעסק בדבר מצוה ואומרים לו: דע לך שבזכותך באה הישועה. אכן פעמים שמהפכים את הנוסח ואומרים: ראוי שתדע שיש לך את השליטה. כך הדבר תלוי. והשאלה היא: מתי משתמשים בנוסח זה ומתי משתמשים בנוסח זה? מתי אומרים: אין לך שום שליטה על שום דבר, כל התוצאות נגזרו מן השמים, ומתי אומרים: דע לך שאתה אשם, אתה

ספרי החסידות מסבירים לנו, והדברים יוכלו לסלול לנו דרך בהרבה תחומים שאנו טועים בהם קצת.

המציאות של הטכנולוגיה בזמנינו הביאה לכך שהאדם יכול לדבר עם חברו שנמצא בקצה השני של העולם, לשמוע את קולו ולנהל אתו שיחה בלי הגבלה, וכפי הידוע בימינו, אין קול של האחד מגיע ישירות לאזני השני, אלא הוא עולה תחילה אל הלוויין המרחף למעלה, וממנו הוא מגיע אל חברו. ובדומה לקול העובר ממקום למקום, כך הוא לגבי שאר הדברים העוברים בימינו ממקום למקום, כולם פועלים באופן זה. העמידו כלי טכנולוגי במקום גבוה והוא זה שמעביר את הכל מהמקום שיצא אל המקום שהוא צריך להגיע. עד כאן המשל.

מוסיפים שפע בעולמות העליונים

מסבירים לנו ספרי החסידות שהקב"ה ברא את העולם באופן כזה שהכוח שיש לך, הן בעשיית מצוות והן בעשיית עבירות, הוא כח לשנות בעולמות העליונים. שם אתה פועל. זה מה שנקרא העלאת מים נוקבין (מ"ג). כשאתה עושה מעשה מצוה, יש לזה כח עצום. זה מביא חיים. למי זה מביא חיים? - לשכינה, לעולמות העליונים, למקור השפע. לשם פעלת להביא שפע. שמחת את השכינה. ישראל מפרנסים לאביהם שבשמים. כך סידר הקב"ה את הבריאה.

וכשהשפע מגיע על ידך לעולמות העליונים, הרי זה מעורר אותם לחזור ולהביא שפע לעולם הזה. אכן צריך להיזהר שלא להשתמש כל הזמן בשפת הקבלה, כי כל אחד צריך להשתמש בשפה ש'הוא' מבין, כי המושג הוא מושג קל מאוד להבנה, הגם שבשורשו הוא עמוק מאוד. על האדם להבין נקודה זו. אתה פעלת והבאת שפע, לאן? לעולם העליון. לא לעולם הזה, אלא לעולם העליון. אך הקב"ה סידר כך שכאשר אתה מביא שפע לעולם העליון, זה נעשה סיבה לכך שהקב"ה ישפיע שפע (מים דוכרין) לעולם הזה. אבל אף פעם אין זה הולך ישירות, כלומר, לא יתכן לדלג על העולם העליון. האדם אומר: למה אני צריך שזה יעלה למעלה ויחזור וירד למטה? חבל על הטרחה. למה צריך ללכת דרך כה ארוכה? יש לי עצה נפלאה. אני כבר אסתדר עם חברי. אעשה איזה מעשה מצוה ואשלח אותו לזכותו וייושע. זה לא עובד ככה. אין דבר כזה.

וכך הוא לגבי העבירות. על-ידי העבירות האדם פגם כמו שאומרים תמיד בוודוויין. מיעטת שפע בעולמות העליונים, ציערת את השכינה, הלכת לעולם זה שממנו נמטר שפע לעולם הזה ומיעטת שם שפע. שם פגמת. אך התוצאה היא שכאשר האדם פוגם בעולמות העליונים, ממילא אין השפע יורד לעולם הזה. כפי שהמצוה מוסיפה בעולמות העליונים, כך העבירה מגרעת.

כל מחשבת מצוה מוסיפה שפע

ומה כל-כך חשוב לדעת שהשפע צריך תמיד לעבור דרך העולמות העליונים, ראשית כל, כפי שזה עתה אמרנו שכאשר האדם מבין זאת, הוא מבין שעם כל מצוה, אפילו הקטנה ביותר שהוא מקיים, ואפילו במחשבה בלבד, תיכף

ומיד יש לך תוצאה. אין שום דבר שאינו מספיק חשוב והולך לאיבוד. אין דבר כזה. עשית מעשה מצוה? בחרת בטוב? יהיה לך השפעה. ונדגיש: הוספת שפע שתי פעמים. פעם אחת בזה שבחרת בטוב, כי התקשרת על-ידי כן לריבונו של עולם, ופעם שניה בעשיית מעשה המצוה שאף הוא מוסיף שפע. שני חלקי המצוה. הרצון לקיום המצוה, התשוקה לקיום המצוה, ההכנה למצוה. זה גופא מוסיף שפע. וכפי שהיו אומרים אצל החסידים שההכנה אל המצוה יותר גדולה מגוף המצוה, כי היה לך דביקות בריבונו של עולם בשעת ההכנה. רצית לעבדו. השתוקקת. קיימת עכשיו מצות אהבת ה'. זה גופא מוסיף שפע בעולמות העליונים באופן נפלא ביותר. וכן מעשה המצוה מוסיף שפע בעולמות העליונים כי בו עשית יחוד של שמיא וארעא.

בשבוע שעבר רק אמרנו שהגם שאתה רוצה לעשות את המצוה, עדיין אין זה מכריח שתצליח לעשותה. יתכן שתיאנס. אך לו יצויר שעשית את שני החלקים, גם הרצון והתשוקה וגם מעשה המצוה, יש לכל אחד מהם כח להוסיף שפע בעולמות העליונים, והתוצאה תהיה שירד שפע לעוה"ז. לפלוני נולד ילד - מזל טוב! פלוני נתרפא. למה? כי אם שמוע תשמע לקול ה' אלוקיך והישר בעיניו תעשה והאזנת למצוותיו ושמרת כל חוקיו, כל המחלה אשר שמתו במצרים לא אשים עליך כי אני ה' רופאך (בשלח טו, כו).

זה מה שקורה במצוות, וזה מה שקורה בעבירות. בין הבחירה ברע ממעטת שפע בעולמות העליונים, ובין מעשה העבירה מחסר שם שפע. כל חלק הוא סיבה בפני עצמו. ואפשר להוכיח זאת ממה שאנו רואים שאפילו עבר האדם עבירה באונס, הפגם נעשה, וכפי שכתב ה'אור החיים' הק' (פרשת שמייני) לגבי מאכלות אסורות. זה גרם לטמטום הלב, מה אפשר לעשות? כיון שנתמעט שפע למעלה, אינך זוכה להבנת הלב. ושוב, זה לא קרה מיד. זה עלה למעלה ומיעט שם שפע, ועכשיו חסר לך סייעתא דשמיא.

הכל עולה בחשבון

והנה כיון שאתה מבין שזה תמיד נעשה באופן זה, אתה מבין מדוע אי אפשר לחשב את השפע שהגיע לעולם בגלל מעשה מצוה, למקיים המצוה, או שלא הגיע עדיין, או את החסרון שהגיע לעולם בגלל מעשה עבירה, לבעל העבירה, לאחרים, עכשיו, לאחר זמן. אי אפשר לחשב ולדעת באיזה אופן תהיה התוצאה, כי אילו היה הדבר פועל באופן ישיר, אתה עושה מצוה או עבירה ומיד באה התוצאה, היה אפשר לחשב. עשה עבירה? - משהו קרה. לא עשה עבירה? - לא קרה. ואז היה ביטול הבחירה.

והקב"ה לא עשה כן, לא רק מפני שרצה שהדבר יהיה יותר בהסתר ותהיה בחירה בעולם, אלא גם מפני שלא יתכן שהדבר יפעל באופן ישיר, אתה עושה ומיד באה התוצאה, וטעמא דמילתא, כי כשאתה עושה מעשה מצוה, המצוה עולה למעלה ועכשיו יש עוד חשבונות שצריך לחשב, למשל, בחירה זו שעשית, כמה היתה קשה לך. רק הקב"ה יכול לחשב זאת. שני אנשים עשו מצוה ולא הרי מצותו של זה כהרי מצותו של זה. לאחד היה קושי, לשני זה הגיע בקלות;

לאחד היו פניות, לשני לא. וזה רק אחד מאלפי החשבונות הקיימים. **כשהקב"ה מוסיף שפע לעולם או ממעט, הוא לוקח בחשבון את כל בני המשפחה**, ואם מדובר בעבירה, הוא מאריך אף וממתין.

משפטי ה' אמת צדקו יחדיו

משפטי ה' אמת צדקו יחדיו. אתה יודע כמה חשבונות צריכים להתחבר יחדיו?! אלפי ורבבות חשבונות צריכים כולם להתאים. אנו איננו יכולים לסדר שכל החשבונות יתאימו. אולי לפעמים אנו יכולים לסדר שנים או שלושה חשבונות יתאימו, אך לא אלפי חשבונות. אבל **אצל הקב"ה, הכל מתאים. והקב"ה מכניס בתוך החשבון גם בחירות קודמות** שהיו לך. למשל, לפעמים האדם בחר ברע והוא מרגיש שהיה אנוס בבחירתו ואומר בלבו: לא מגיע לי עכשיו עונש חמור, כי אנוס הייתי. ויתכן שהקב"ה אומר: סוף כל סוף עשית מעשה עבירה, אלא מאי? אתה אומר שאינך צריך להיענש כי אנוס הייתי, אבל הגיע לך אונס זה כי בעבר בחרת ברע. וכפי שכתב הרמב"ם (שמונה פרקים פ"ח) על הפסוק (בא י, א) כי אני הכבדתי את לבו, שהקב"ה נטל מפרעה את בחירתו כי עבר כל-כך הרבה פעמים על רצונו, והרי זה כאילו בחר בעצמו שתינטל ממנו הבחירה. והקב"ה יודע זאת ומחשב זאת.

נמצא שכאשר אתה מצפה שהפעולות שעשית לטוב ולמוטב יביאו תוצאות בדיוק כפי שאתה חושב ומרגיש ורוצה, מדובר בחסרון ידיעה והבנה. הבה ונלמד אתך ונסביר לך שיש תמונה יותר רחבה והתוצאה תמיד תהיה מורכבת מעוד הרבה חשבונות. לבשר ודם יש מספיק שכל להבין זאת. הוא יכול להבין שזה פשוט שיש עוד חלקים לתמונה. אך האם בשביל זה יש לו לאדם לחשוב שתפילתו לא התקבלה או שהמצוה שעשה לא הועילה?! הבלים! כל פעם שהיה לך איזה מעשה או דיבור או מחשבה בכל דרגה של מצוה, זה הוסיף שפע טיפה ומיד.

וכך הוא הדבר לגבי עבירה. אין כזה מושג שהעבירה לא פגמה ולא יצרה בעיה. אין כזה דבר. אם נעשתה עבירה, נוצרה בעיה מאוד קשה. ואם אתה מתהלך וצוחק ונדמה לך שלא קרה כלום, ואומר בלבך: כפי הנראה זה לא בדיוק כפי שכתוב בפרשת והיה אם שמוע, אתה טועה טעות חמורה, כי מה שאינך רואה עכשיו בעיניך תוצאה חמורה, הלא זה מפני שהקב"ה מחשב עוד חשבונות קיימים וכפי כל החשבונות, נראית התוצאה עכשיו כפי שנראית.

דמית היות אהיה כמוך

בתהלים (מזמור 1) יש לשון כזה שהקב"ה מדבר אל הרשע ואומר: אלה עשית והחרשתי, דמית היות אהיה כמוך, אוכיחך ואערכה לעיניך. בתחילת המזמור כתוב כך: שמעה עמי ואדברה ישראל ואעידה בך. הקב"ה אוסף את כולם ומדבר אתם. הוא אומר: דעו לכם! אינני נעשה משוחד על-ידי קרבנות. ואז הוא מדבר אליהם מוסר. ולרשע אמר אלוקים מה לך לספר חוקי ותשא בריתי עלי פיך? הלא אתה עושה עבירות, מדוע אתה לומד את תורתך עם פה כזה ועם

מחשבות כאלה שפילות? ואתה שנאת מוסר ותשלך דברי אחרך, אם ראית גנב ותירץ עמו. אתה מתרצה עמו. ועם מנאפים חלקך. לדאבון לב, יש מחשבות והרהורים של גילוי עריות. יש לי טענות קשות כלפיך. פיך שלחת ברעה ולשונוך תצמיד מרמה. רשימה של עבירות שהאדם עושה עם פיו ועם עיניו. העבירות המצויות. עניני ממון, ראיות אסורות, דיבורים אסורים. ואז הוא אומר: אלה עשית והחרשתי, דמית היות אהיה כמוך. רמית את עצמך שאני מסכים ולא אכפת לי. לא, לא. אוכיחך ואערכה לעיניך. בינו נא זאת שכחי א-לוה. דע לך שאני מחכה לתשובתך, והכל רשום. וכפי שראינו מדברי ה'אור החיים' הק': **דע לך שכל עבירה, כל מחשבה, כל תשובה, מזיזה דברים.**

הן כך אמרו חז"ל (קידושין מ, ב) שהאדם צריך לחשוב שהעולם הוא מחצה חייב מחצה זכאי, והוא עם העבירה שהוא עושה, מכריע את העולם לכף חובה, והוא עם המצוה שהוא עושה, מכריע את העולם לכף זכות ומביא את הגאולה. **תחשוב כך ותחיה בידיעה שאלו הן תוצאות מעשיך, כי התוצאות הבאות מן השמים לעוה"ז, נקבעו שם על פי העבירות שלך.** דברי ה'אור החיים' הק' בפרשת משפטים שאנשים מתים בגלל עבירות, לא יכול להיות יותר ברור ואמיתי מהם. אתה מיעטת שפע למעלה בשמים ובגלל זה יש מיעוט שפע בעוה"ז וממילא מתרבות המחלות. הדבר ברור. הארץ אינה מחוברת עם השמים ואינה מקבלת שפע וממילא נולדים דברים קשים. מעוררים דינים, כך הוא הביטוי בספרים. מה הפירוש דין? דין פירושו שמגיע שפע מצומצם. ליד ימין יש הרבה כח, ליד שמאל יש פחות כח. כשהקב"ה משפיע חסדים מצד ימין, מגיע שפע בהרחבה, ואם בגלל העבירות של האדם נחסר השפע בשמים, מגיע השפע מצד שמאל שהוא באופן מצומצם ונקרא דין.

אין שליטה להביא תוצאות

עתה נחזור אל השאלות. השאלה הראשונה היתה: אמור לי, יש לי שליטה או אין לי? תחליט. כשאתה רוצה לצעוק עלי, אתה אומר לי שאין הדבר תלוי אלא בי, וכשאני עושה מצוה, אתה אומר: תשמע, אי אפשר לדעת. איך זה עובד? התשובה פשוטה מאוד. והתשובה פשוטה, **שליטה להביא שפע לעולמות העליונים או להמעיט משם שפע, יש לך, כי לכך נוצרת וזהו מהותך.** הקב"ה תלה את כל העולמות ביהודי. כל תפילה, כל פרוטה לצדקה, כל בחירה בטוב, כל מחשבה, כל מעשה משפיע בעולמות העליונים. אין הדבר תלוי אלא בי. אך אם אתה רוצה לדעת אם יש לך שליטה להביא שפע לעוה"ז בלי חשבונותיו של הקב"ה. הוי אומר: אתה רוצה לדלג על מעבר השפע דרך השמים. **אתה רוצה להסתדר לבדך עם חברך. אני אעשה שכך וכך יקרה.** הדבר הזה אינו קיים. אף פעם. אתה אינך יכול להביא תוצאות מסוימות. אתה יכול להשפיע שפע לעולמות העליונים ואז הקב"ה מוריד שפע לעוה"ז רק לאחר שנעשים כל החשבונות וצדקו יחדיו, אבל שתוכל לבדך להביא תוצאות, זה אינו קיים. ברור מאוד. אין לך יכולת כלל וכלל לעשות זאת, לא ברוחניות, לא בעבירות, לא בעניני ממון, ולא בעצות שאתה רוצה

להביא מן הכוח אל הפועל. אינך יכול להביא שום דבר באופן ישיר. אתה יכול רק לעשות פעולה טובה שתהיה סיבה לכך שהקב"ה יאמר: אני אביא את השפע שרצית להביא לעוה"ז.

טעותם של רודפי הסגולות

אם רוצים להגדיר את החילוק בקלות, נאמר שזהו החילוק בין מי שעובד את ה' ומאמין שזכות התורה תגן עליו וזכות התפילה תביא שפע לעולם, לבין מי שעושה הכל באופן של סגולות. אכן אלו שחושבים שיכולים להביא תוצאות באופן ישיר, הם אלו שחיים בעולם המרומה של הסגולות. זוהי טעותם של אלו החושבים שעם סגולות אפשר לשחק עם הקב"ה ולהכריחו למלא את רצונם. כאן טמון הטעות, כאן זה תקוע. כי האדם יודע שיש דבר אמיתי שצדקה וחסד מביאים שפע לעולם, ויש לו עדויות לרוב. פלוני הבטיח סכום כסף ונושע. ואותו דבר, פלוני נסע לקבר פלוני של צדיק ונושע. חושב הוא לעצמו: מהיכן נובעת אמונתו? לכאורה היא נובעת ממקום טוב. אינני עושה כישוף. מה אני עושה? אני עושה דברים אמיתיים. כאן קבר של צדיק, כאן כסף לצדקה, כאן הפרשת חלה. אני מאמין בסגולת המצוה.

אכן האמונה בסגולת המצוה כשלעצמה, היא דבר טוב ונפלא. הנותן צדקה על מנת שיחיה בני, כי הוא מאמין בכוח הצדקה, הרי זה צדיק גמור. לא שם נמצאת הבעיה. אך טעותך היא שאתה חושב שזה לא צריך לעבור דרך השמים ולהתאים עם שאר החשבונות. אין הפירוש שיתכן במציאות שמעשה צדקה לא יביא שפע. לא יתכן דבר כזה. כל מעשה צדקה בוודאי מוסיף שפע. אין שום ספק בדבר. וכן כל עבירה בוודאי תביא חסרון. אך טעותך היא שאתה חושב לדלג את העלייה למעלה והחזרה למטה. אין כזו מציאות. הקב"ה לא נתן כזה כח לאדם. הוא נתן לו כח אחד בלבד - להעלות מים נוקבין. כל מצוה ואפילו בחירה בטוב במחשבה, מביאה שפע. טעותך היא שאתה חושב שזה משחק.

התפילה איתה מכריחה שתי המצב

וזוהי הטעות שבני אדם עושים גם בענין התפילה. האדם מתפלל ואומר: מה אני יכול לעשות? התפללתי ולא נושעת. לא עשיתי השתדלות. אדרבה, בדווקא שמכתי על הקב"ה והתפללתי. לא סתם התפללתי. התפללתי בשברון לב, ובאמת הרגשתי שרק הקב"ה יכול לעזור לי.

ראשית, אם זה באמת היה כך, אתה כבר נמצא על דרך טובה, כי המדרגה הנמוכה של התפילה היא כאשר האדם צועק ברוגזו. התפילה הרי צריכה להביא באדם את ההרגשה שהוא תלוי בהקב"ה. אבל אפילו עשית הכל נכונה, עליך לזכור שהתפילה רק מביאה שפע לעולמות העליונים, האם אתה יכול לדעת בבירור שהתפילה תביא לך עכשיו את מה שביקשת? זאת לא.

כשהאדם יודע זאת, הוא אינו מעלה בדעתו שתפילתו מחייבת שהתוצאה תהיה כאן ועכשיו בדיוק באופן שביקש. הוא יודע במאה אחוז שזה יכול לקרות, כי זוהי אמונתו שהקב"ה הוא כל יכול, אבל אין האמונה מפעפעת בו דווקא כשהוא בלחץ. אכן בדרך כלל מתי האדם מאמין בניסים?

מתי הוא אומר: הרופאים אינם יודעים מה שהם אומרים? רק כשהוא במצוקה כה גדולה שאינו יכול לחשוב בכלל על צד אחר, כי אז הוא נעשה מאמין שהקב"ה הוא כל יכול. נפלא לראות שבכל הדברים האחרים אינו חושב בכלל על ניסים. רק כשאינו רוצה בשום אופן שיקרה דבר מה שלפי דעתו יפגע בו קשות, רק אז הוא מתחיל להאמין בניסים. הנה אמונה זו מלאה בטעויות היא.

הדרך הנכונה היא שהאדם מתפלל וחוזר ומתפלל ויודע שכל תפילה היא לעורר את ההנהגה העליונה ושכל תפילה מביאה שפע. האם השפע יגיע אליו עכשיו בצורה זו? - הוא יודע מראש שזה צריך להתאים עם כל החשבונות. האם הקב"ה יכול לעשות שכל החשבונות יתאימו באופן שהוא רוצה? - בוודאי. אבל הוא יודע שאין הדבר תלוי בו אלא בהקב"ה, ולכן הוא מוסיף בתפילתו והטוב בעיניך עשה, כי הוא יודע שתפילתו עולה ומתערבת בעוד ענינים, ושהקב"ה הוא זה שמקבל את התפילה והוא זה שקובע איך השפע ירד לעולם הזה.

שוהין שעה אחת קודם התפילה

וזוהי אחת מהסיבות שצריך לחזור בתשובה קודם התפילה, כי אם אין האדם חוזר בתשובה קודם התפילה, מהלך מחשבתו הוא שבעצם הוא צריך לעשות שהדבר יקרה והקב"ה אינו רוצה, והרי הוא כאילו מעורר - נו, רבוננו של עולם! אני מבקש ממך. נו, באמת. אל תעשה לי כאן בושות. אני מתחנן בפניך. תעשה שזה יקרה. הוא מדבר עם הקב"ה ועולה כלפי מעלה, אבל הוא מדבר בסגנון כזה - מה הבעיה לעשות שזה יקרה? הוא רוצה להביא את התוצאה. הוא אינו מבין שתפילה אינה פועלת כך. תפילה פועלת שכל שתוסיף להעלות מים נוקבין, על-ידי שביטולך להקב"ה ותשובתך וחייבורך יהיה יותר חזק, ייברא שפע אחר. הוא כל-כך עסוק בלומר להקב"ה מה לעשות, שאינו מצליח להתפלל, ואם כן אין שום פלא שתפילתך אינה מצליחה להביא לו כלום.

הרי זה דומה לשנים שנפגשים לראשונה, רב ותלמיד או מחנך וחניך, ולפעמים האדם כל-כך לחוץ שלא יהיה רגע אחד של שקט באמצע השיחה, ולכן הוא מגיע מוכן עם מאה שאלות, ובשעת השיחה, אחרי כל שאלה אינו מניח מקום לתשובה ואינו נותן להגיב על התשובה ולתת לשיחה להתפתח. בשיחה בריאה, השיחה מתפתחת מאליה ונעשית קרבה בין בני השיח. אתה שמעת מה שענית, הרגשת מה שענית - אה, באמת?! הרב מדבר עם התלמיד ושומע את צרותיו ותוך כדי כך חושב מה לשאול אותו. לא, לא! האזן, הקשב, תן ליצור קרבה. כך קורה משהו. אם הוא עסוק כל הזמן בשאלה הבאה, שום דבר אינו קורה.

פעמים הרבה זוהי הבעיה של האדם בתפילה. הוא עסוק בלומר להקב"ה מה לעשות, שהקרבה שצריכה להתפתח על-ידי התפילה, אינה מתפתחת. חבל! כבר עמדת שם עם הסיפור. עזוב! עזוב לרגע בלומר להקב"ה מה לעשות. תהיה עסוק רק בעשיית החלק שלך. החלק שלך הוא שתבדוק שהחלק הראשון עובד. מה שהקב"ה יעשה עם זה? הכל תלוי כמה אתה תבוא ותהיה אתו. כל מה שאתה מציע להקב"ה

לעשות, הקב"ה רוצה יותר ממך לעשותם, אבל הכל תלוי בחיבור שהיה לך אתו קודם לכן, והחיבור תלוי בתשובה ובהכנה ובביטול.

דרך שקר הסר ממני ותורתך חנני

וזה מה שצריך להביא אותנו ליסוד נפלא שאף כשהאדם מתפלל על רוחניות... והלא זו התפילה הנאה ביותר. תפילה על רוחניות, היש טוב ממנה?!... אבל הרבה פעמים התפילה הוא בסגנון זה שהוא מבקש מהקב"ה שישנה את התוצאה. אפילו תפילה זו שהאדם מתפלל שיהיה לו טעם בלימוד. זהו מה שהקב"ה צריך ליתן לך. בוודאי. משתוקקים ומייחלים שהקב"ה ישפיע טעם והרגשת נעימות בלימוד. אבל החלק שהאדם יכול לשפר הרבה בבקשותיו הרוחניות הוא שיבקש מהקב"ה שיזכה לבחור בטוב, שיזכה לעשות את הדברים הנכונים אשר הם יהיו סיבה לכך שהקב"ה יתן לו טעם בלימוד. עזור לי לחזור בתשובה על חטאיי כדי שאצליח ללמוד תורה. כך ביקש דוד המלך ע"ה (תהלים קיט, כט): דרך שקר הסר ממני. עזור לי לבחור בטוב. עזור לי שלא ללכת בדרך עקלתון. ואני מבין ממילא שהתוצאה תהיה ותורתך חנני.

וכן הוא הדבר כשאנו מתפללים ישלוט בנו יצר הטוב ואל ישלוט בנו יצר הרע. האדם אומר לריבונו של עולם: עיקר העבודה המוטל עלי הוא לבחור בטוב. עזור לי. עזור לי להתגבר. אלמלא הקב"ה עוזרו אינו יכול לו. איפה? בנסיונות שיש לי, במקומות שאני צריך לבחור בהם בטוב. ותן בלבנו לאהבה וליראה את שמך. עזור לי לבחור בטוב, עזור לי להגביר את אהבתי ויראתי. כשהאדם עושה כן, הוא מבין שזה יגרום לו להבין את לימודו ויצליח בתפילתו ובכל עניניו הרוחניים. הוא מבין את התהליך. אף כשהאדם כאוב על דברים רוחניים. התבונן שאתה מבקש מהקב"ה כפי שדוד המלך מבקש בפסוק האחרון של מזמור קי"ט: תעיתי כשה אובד בקש עבדך. הוא בוכה ומבקש: הראיני את הדרך כדי שאדע להתנהג נכונה. הוא מבין שאין הדבר תלוי אלא בו להביא לעצמו את השפע הרוחני, כפי שזה פועל בגשמיות, ועל כן הוא מבקש מהקב"ה ואומר: מצד אחד אין הדבר תלוי אלא בי, ומצד שני אלמלא הקב"ה עוזר לי, אין ה'בי' יכול לעבוד, ואם כן, עזור לי. עזור לי שאוכל להתגבר ולבחור בטוב ולחשוב את המחשבות הנכונות, ואז אני יודע בבטחה שהתוצאות שתביא לי אחרי כל החשבונות תהיינה לטוב. למה? כי אזכה להתדבק בך.

אין להשתדלות תוצאה ישירה

ועכשיו נוכל להבין זאת גם לגבי חובת ההשתדלות. אם אין האדם עושה השתדלות, אין השפע יכול להגיע אליו, כמו שהביא ה'בית הלוי' בקונטרסו - אי לא לעי לא עביד. אם אינך חורש, אין התבואה צומחת. האדם שואל: מה הקב"ה זקוק לעשיית? הלא בין כך ובין כך אין התוצאה נמצאת אלא בידו והוא יביא שפע כפי שהוא רוצה. מה צורך יש שהתקשר לפלוני? מה זה מוסיף?

אכן בעבר כבר דיברנו שאין הכי נמי אם אתה חושב

שהשתדלות יכולה להועיל בלי לעלות למעלה, טעות היא בידך. דבר זה אינו אפשרות. המפני שהחלטת להתקשר לפלוני, ויש לך רצון חזק ואתה רץ אחריו ויש לך פרוטקציה ואתה משקיע כסף, יקרה הדבר?! לא! אלה אינם מביאים כלום. אף פעם אינם מביאים כלום. אין כזו מציאות. תחשבו על מי שמכניס תקע של מכשיר חשמלי בכוס במקום במקומו בקיר ורוצה שהמכשיר יופעל. אין סיכוי. כמה שירצה, המכשיר לא יופעל. אין מציאות כזו. עדיין היא לא קיימת כאן בעולם. עליך להבין שכאשר אמרו לך לעשות השתדלות, אין פירושו שההשתדלות יכולה להביא לך משהו. **השתדלות היא רק דרך שעל ידה אתה מתבטל לריבונו של עולם. השתדלותך עולה כלפי מעלה. כפי שתפילתך ומעשי המצוות שלך עולים למעלה, כך השתדלותך עולה למעלה. כי אם אתה עושה אותה בכוונה הנכונה מפני שהקב"ה צוה אותך לעבדה ולשמרה, לפעול ולתקן בעולם, אתה עושה דבר שמחבר אותך לריבונו של עולם, וכיון שאתה עושה כן, מגיע אליך שפע.**

ונמצא שהשפע שהקב"ה מוריד לך, הוא כתוצאה מהשפע שאתה מוסיף למעלה על-ידי תפילתך ועל-ידי אמונתך ועל-ידי השתדלותך שנחשבת לך כמצוה, וכדברי ה'חובת הלבבות' שכל דבר הוא או מצוה או עבירה, ואם אתה עושה את הדבר הנכון לך, הוא בגדר מצוה. הכלל הוא שכל מה שהאדם עושה פועל למעלה, ומשם מגיע השפע אל האדם.

חכמים המה להרע

והנה כל זה שופך אור גם על סוגיית היסורים. יש לו לאדם יסורים והוא מבולבל. מצד אחד הוא רוצה להאמין שזה נגזר מן השמים וכך היה צריך להיות, כי זהו הדבר היחיד שנותן לו חיזוק, שהוא יודע שאין זה קשור אליו כלל וכלל, ומצד שני הוא יודע דברי חז"ל שאין הדבר תלוי אלא בו. יותר מזה, פעמים הרבה אפשר לשמוע דיבורים שאינם אמיתיים. אפשר לשמוע אם ששיכלה את בנה הקטן אומרת: אני יודעת למה זה קרה. עשיתי זאת בידיים. והצער הזה יותר קשה לי מצער פטירת בני. פעם חשבתי איזו מחשבה ושמעתי באיזה קורס מאיזה דברן או דברנית שמחשבה על מקרה מסוים ממשיכו ומביאו בפועל, וכך הווה. היא הולכת לצדיק גדול והצדיק אומר לה: עזבי! אין זה אמת. אבל היא לא נרגעת. הרי אמרו אם רואה אדם יסורין באים עליו יפשפש במעשיו, וכן אמרו אין הדבר תלוי אלא בי...

והתשובה פשוטה מאוד, ונלך לאט. זה שיש חכמים בעיניהם שמוסרים קורסים ודרשות בענין כח מחשבתו של אדם ומכריזים בקול גדול ולא יסף: דעו לכם שמה שחושבים, זה מה שקורה. חלק מזה הוא כפירה. ואע"פ שמעתיקים מקורות, מדובר במקורות מסולפים ומעוותים. והחלק האחר לקוי בחוסר הבנה משווע. הם דורשים 'המלך אסור ברהטים' שהקב"ה קשור במחשבתו של אדם, ומרחיבים את היסוד שאמרו הצדיקים "טראכט גוט וועט זיין גוט [תחשוב טוב, יהיה טוב], לומר שהאדם ממשיך במחשבתו את הדבר שיקרה.

צדיקים ילכו בם

נקוט האי כללא בידך: האדם אינו יכול להביא תוצאות לעולם. אף פעם ושום דבר. לא משנה איך תסובב את זה. מה שכתוב בספרי הצדיקים הוא שמחשבת האדם יכולה להוסיף שפע בעולמות העליונים. זה כן. כי אם אתה חושב מחשבות נכונות, מחשבות שהן בגדר מצוה, זה יכול להוסיף שפע ואז הקב"ה יכול להביא שפע לעוה"ז. למשל, האדם חשב שהקב"ה הוא טוב ומטיב ושישלח ישועה. הנה המחשבות האלה מצוות הן. הן עולות למעלה וממילא יכולה לבוא הישועה. ואם ראית אחד שחשב הרבה בדבר מסוים והדבר קרה, יש לך כמה אפשרויות, ואחת מהן שזה באמת הגיע מצד הטוב, שבגלל שחשב מחשבת מצוה, ניתוסף שפע למעלה, והתאים הדבר גם עם שאר החשבונות להוריד לו את השפע הנצרך לו. וזוהי הסיבה שבהרבה מן המקרים זה לא עובד. תמיד הרי מספרים רק את סיפורי ההצלחה ולא את הסיפורים האחרים. הסיבה פשוטה, כי כשאתה מוסיף שפע על-ידי תפילה ואמונה וביטול, זה יפעל למעלה בשמים ללא כל ספק, אבל האם זה עכשיו יעבוד באופן זה שאתה רוצה, זה כבר תלוי בעוד חשבונות. משפטי ה' אמת צדקו יחדיו.

אכן באותם סיפורים שאנשים מספרים שמחשבתם הועילה להם, לפעמים זה מגיע מצד הרע, כי המחשבה היתה כפירה, כוחי ועוצם ידי ומינות, שאני יכול להכריח שיבוא השפע הזה, וכיון שחשב מחשבות כפירה, מיעט שפע למעלה, וכיון שכן, נעשה לו הסתר, וממילא הגיע לו שפע של הסטרא אחרא ואפשר שמתקיים בו ומשלם לשונאיו אל פניו להאבידו. עוד יתכן שמחשבתו לא הועילה לו הגם שהיתה מחשבת כפירה, כי היתה לו זכות אחרת שהגינה עליו לכל יבוא אליו אותו שפע בבחינת ומשלם לשונאיו אל פניו להאבידו. זהו לגבי אותם שאומרים: חשבתי וזה קרה. נכון מאוד, כי אע"פ שהיתה מחשבתו מחשבת עבירה, היא עלתה למעלה. נניח שהיתה עבירה, אתה יודע כמה חשבונות התאספו יחדיו כדי שהתוצאה תוכל לקרות?! חשבונות בלי מספר.

ולא יאשמו כל החוסים בך

האדם צריך לזכור יסוד זה תמיד, לא רק כשיש לו יסורים קשים. אתה רואה חורבן בית המקדש? אתה רואה מה שנאת חנם יכולה לגרום?! מה תאמר, הרי בספרים כתוב שבלאו הכי היה צריך להיות כן לפי חשבון, כי צריכים היו להיות שתי בתי מקדשות ואח"כ בית המקדש השלישי... נו, אבל עבודתך היא לראות את כח העבירות, כי סוף כל סוף הרע מגיע לעולם מצירוף של הרבה מאוד חשבונות, בחירות של גלגול זה, בחירות של הגלגול הקודם, בחירות של אנשים אחרים. ה'אור החיים' הק' בפרשת משפטים הרי דיבר להדיא שהרשעים מביאים במעשיהם רע והפסד ומחלות לאחרים, מיתה לצדיקים, מיתה לתינוקות של בית רבן ר"ל, ואם כן ההאשמה העצמית הבלתי בריאה מופרכת מכל וכל, כי אינה

אמת.

אתה חושב שאתה עשית שזה יקרה? אין האדם יכול לעשות ששום דבר יקרה. אפילו יעשה האדם את העבירה החמורה ביותר, לא יוכל לעשות דברים שיקרו. אם יוציא האדם סכין לדקור את פלוני - לא יוכל להביא לכך שפלוני יידקר. ובוודאי שאינו יכול להביא את התוצאה של העונש, שבדיוק עונש זה יקרה לבנו. הוא אינו יכול לעשות שזה יקרה. ולכן אם האדם מאשים את עצמו באופן בלתי בריא, כאילו הוא עשה זאת בידיים, הוא טועה. היה כאן צירוף. מה שאתה עשית, אף פעם אינו מגיע לפלוני. תמיד הוא עולה למעלה, ושם הוא מצטרף עם עוד חשבונות, אשר על פיהם נקבע מה יעשה בעוה"ז.

אמנם כן, לעבירה שעשית היתה תוצאה גדולה בעולם. האם התוצאה נעשית ברגע זה כאן, וזהו מה שאתה רואה בעיניך? יתכן שהיה לזה שייכות. ללא ספק היה למעשיך איזו תוצאה בעולם אם עדיין לא חזרת בתשובה. ובכן, עכשיו נחזור בתשובה.

וזוהי התשובה לשאלות ששאלנו. האדם יודע שהתוצאות הן מלמעלה והוא שרוי בשמחה ואינו מאשים את עצמו לומר שהאסון נעשה לפי ערך העבירה שעשה, ואינו בא בטענות, אלא יודע שצדיק ה' בכל דרכיו וחסיד בכל מעשיו, וברור לו כי א-ל אמונה ואין עול צדיק וישר הוא, ואינו נופל לבור הייאוש. דברי החיזוק שזה נגזר מן השמים ושיש חשבונות שאינם ידועים לנו, מתמזגים הפלא ופלא עם כח הבחירה ועם הידיעה שאין הדבר תלוי אלא בו. וכך הוא יכול לקום מתוך מצבו ולומר: כל מחשבה של תשובה שתהיה לי, תעורר למעלה שפע. ואע"פ שיפול אח"כ שוב וישכח, כל פעם שהוא מעלה במוחו מחשבה של תשובה, מתעורר למעלה שפע, והוא היה צריך לעבור את מה שעבר.

במקום שנעלי תשובה עומדין

כעין זה יש פעמים הרבה שהקב"ה רצה שהאדם יתחיל את שנותיו מרחוק ויחיה אח"כ חיי בעל תשובה. לא מכבר, עם פטירתו של הצדיק הרב אורי זוהר זצ"ל, דיברנו על המציאות הזאת. בתחילה היה תינוק שנשבה ולא ידע מכלום. הוא נתחנך על ברכי החילוניות ולא עלה בדעתו להתקרב אי פעם אל היהדות. ואח"כ לאחר שכבר היה כה מפורסם וכולם הסתכלו אליו בהערצה גדולה, הלך וחזר בתשובה והחזיר עמו אלפים רבים. דיברנו אז על הרעיון שפעמים שיש לו להקב"ה מהלך שהוא רוצה שהאדם יחזור בתשובה רק לאחר שהגיע למצב מסוים. הוי אומר: את החלק הראשון של המצב הקב"ה בחר, ואז הקב"ה רוצה שהאדם יתחיל לעבוד מעכשיו.

והנה אם ניקח למשל יהודי כזה שהיה בעל עבירה במחצית חייו, אע"פ שלא היתה לו בחירה ולא נחשב כבחור ברע, מכל מקום הוא יודע שמעשי העבירה שעשה החסירו שפע, וכמו שאמרנו לעיל והבאנו מה'אור החיים' הק' שאכילת מאכלות אסורות מטמטמת את הלב אע"פ שהיתה באונס. צריך לכבס אותו. הרב כבסני מעונוני. דוד המלך אומר

(תהלים נא, ד): הרבה תנקני. כתוב שם **במפרשים**: מה הפירוש הרבה? כי אם נחקק רע בלב, צריך לכבסו שוב ושוב, ולפי מה שיתכבס, ילך ויתנקה יותר ויותר. הדבר הזה צריך לקרות בכל אופן.

אין מקום להאשמה עצמית

וכעת נעבור לאדם פשוט שמוצא את עצמו באמצע החיים. הוא בן ארבעים וחמש וכל מיני דברים מתרחשים בחייו. הוא עסוק עכשיו בעשרים וחמשה דברים. הוא מחתן ילדים, עבודת הפרנסה שלו היא כך וכך, עבירות יש לו קצת, מצוות ג"כ יש לו קצת. ערבוב של זכויות וחובות. עכשיו **ברגע זה שאתה עומד בו, אתה צריך לדעת כך - מרגע זה ואילך, אין הדבר תלוי אלא בי.** ולענין כל העבירות שעשיתי עד כה וכל הבעיות שנוצרו, אין חילוק איזה מהן נעשו בבחירתי ואיזה מהן נעשו בלי בחירתי או בבחירה מועטת כי הקב"ה רצה שאותן אעבד מתוך תכונה קשה... צריך לדעת שחוץ מהשאלה אם היתה לו בחירה או לא היתה לו בחירה, בעיקר צריך האדם לזכור שבתוך הדברים שיש בהם בהם, יש מצבים ותחומים מסוימים בחיים (ואלה הם הרוב) שבהם הנטייה לחטוא הרבה יותר חזקה, כמו ילד שנולד עם תכונה קשה של כעס ועד שהוא מתעדרן אין הדבר פשוט כלל. האם זה אומר שאין לו בכלל בחירה? איני יודע. אבל הקב"ה יודע ששבע יפול 'צדיק' וקם. אפילו הצדיק נופל וקם.

במילים אחרות: **לחזור לאחור ולחשוב** הייתי אשם, לא הייתי אשם, **בא ממקום שאינו טוב.** אם אתה עסוק בעבר, הרי אתה כאומר: אם אינני אשם, אם כן מה אתה רוצה ממני? זוהי הטעות. **אין זה נוגע עכשיו.** ההאשמה הבלתי בריאה היא זו שאין לה מקום. ונחדד: יש שני אופנים של האשמה עצמית בלתי בריאה. האופן האחד הוא **כשהאדם חושב שהוא מכיר את כל התמונה וחושב מחמת כן שהוא הביא בידיים את כל התוצאה.** אין זה נכון. זה שקר וכזב. והאופן השני הוא **שהוא מתחבט בסוגיא אם הוא אשם או לא, כאילו שזה יעזור לו,** שיוכל לשכנע מישהו שזה לא מגיע לו. אין כל זה נוגע בכלל. זהו המקום שאנשים נופלים בו כי אינם רוצים את המחשבות הנכונות.

המהלך הנכון הוא שהאדם אומר: **בשביל מה נוגע לי כל זה? אני יודע שעכשיו אני נמצא בתוך מצב זה.** יש דברים שאני צריך לתקן, **יש דברים שאני צריך לנקות,** מעשי עבירות שעשיתי, בחירות ברע שהיו לי. סוף כל סוף **יש לי עכשיו יכולת לזכור שכל מחשבה או דיבור או מעשה של תשובה ושל מצוות עולה למעלה.** ואת נשמתי אפשר לנקות. מי יכול

..א. ראה לדוגמא האלשיך הק' בספרו רוממות א-ל על תהלים.

לנקותה? רק הקב"ה. לב טהור ברא לי אלוקים ורוח נכון חדש בקרבי. **רק הקב"ה יכול לנקותה.** אבל אני יכול להוסיף **שפע למעלה.** בכל מצב שאני נמצא, הקב"ה הוא זה שסיבב **שאהיה בו.** בוודאי היה הרבה בחירה ברע והרבה יותר מהם היו דברים שאיני מבין בהם אשר כולם ביחד קבעו את מצבי ואת ניסיונותיי. ומה אם כן נוגע לי? הקב"ה אומר: עכשיו נוגע לך דבר אחד בלבד. שתדע לך, **להיות שבור אין שום הגיון.** זה שקר, זה גאווה. אין שום פשט להיות שבור, כי **זה מעבר להשגתך.** אבל אינך קולט כמה אתה יכול לשנות דברים.

בחירה בטוב משנה את המציאות

אתה שולח למעלה עוד ועוד שפע והעולמות משתנים. כשאתה מבקש מהקב"ה שיעזור לך לבחור בטוב, הבחירה בטוב תברא מצבים חדשים. תפסיק להיות עסוק בלהציע להקב"ה איזה מצבים יביא לך. תעשה הפוך. **התפלל שתוכל לבחור בטוב, והבחירה בטוב, היא זו שתברא מצבים חדשים.** ככל שהאדם יתבונן ויתעסק בזה, באמת יוכל לבנות עולמות. זה אפשרי. אנו מאמינים בזה. עם סבלנות ועם ביטול, מתוך הבנה שהוא צריך סך הכל להתחבר עם הקב"ה, והקב"ה בעצמו יש לו כבר את התוכניות הנפלאות ביותר איך לפתור את הכל על הצד הטוב ביותר.

ואז אף הדברים שנדמה לו לאדם שאין להם פתרון, כי הם כל-כך מפותלים ומסובכים, והוא קולט שרק הקב"ה יכול היה לסבכם כל-כך, הוא מבין שאין עליו לנסות עכשיו לשכנע את הקב"ה שיעשה לו נס. אנשים חושבים כשהם מתפללים - מה, לבקש עכשיו על נס?! הרי אסור לסמוך על נס, וצריך להיות בעל מדרגה לזכות לנס. אתה חושב שאתה צריך לעשות שזה יקרה, ובשביל זה אתה זקוק לנס. אבל אם אתה מבין שלא את זה אתה מבקש. אתה רק מתחבר עם הקב"ה, אזי הקב"ה יברא מציאות חדשה, כי זה מה שקורה תמיד על-ידי תורה ותפילה ותשובה של בני אדם, ואז כשיברא מציאות חדשה, לא יהיה זה בגדר נס. וכפי שכתב המהרש"א לגבי מה שאמרו חז"ל (ע"ז נה, א) שיסורים יש להם זמן מתי להסתלק מן האדם, שאם האדם מתפלל, הם יכולים להסתלק ממנו לפני זמנם. מה ההבנה בזה? ההבנה היא שכאשר אתה מתפלל באופן הנכון, לא כדי להכריח את התוצאה, אלא כדי להוסיף שפע למעלה, אתה בורא מציאות חדשה, וכשיש מציאות חדשה, אין זקוקים לנס גדול שהדברים יבוא על פתרונם.

(נמסר ביום שלישי פרשת וישלח ט"ו כסלו תשפ"ד)

קול הביניי

718.686.8300 ארה"ב
072.257.7726 ארץ ישראל
03.300.0223 בלגיה
0204.586.2115 בריטניה

לקבלת הקונטרס המלא
וכן לקבלת השיעורים המלאים במייל
שלחו מייל לכתובת
info@machonhavineini.com

לקבלת גיליון זה מדי שבוע
וטעימה יומית מדי יום במייל
שלחו מייל לכתובת
Teimaminahor@gmail.com

קו 'ענמו וראו'

מסר יומי קצר משיעורי
הרב **שמעון שניצער** שליט"א
02.302.4389
או ב'קול הביניי' שלוחה 1 > 0